

Stanges fortrinn og utviklingsmuligheter

Hamarregionen har mange fortrinn som det er viktig å synliggjøre. Her finner vi trygge oppvekstmiljø, ofte i nærhet til flotte naturområder. Dette gir oss et godt utgangspunkt for kreativ aktivitet hos barn og unge.

Stange har variert natur som det er viktig å markedsføre og synliggjøre i forhold til opplevelsesnæringer. Hamarregionen har et godt og stabilt klima både sommer og vinter, og god nærhet til rekreasjons- og friluftsområder. På vinterstid kan mange bokstavelig talt spenne på seg skiene og gå en skitur «rett fra stuedøra». Hedmark har relativt rimelige boliger og generelt lave levekostnader. Regionen har gjennom historien hatt et næringsliv knyttet til utnytting av egne naturressurser. Dette preger fortsatt kulturen, og regionen har mange fortrinn i form av sjeldne, fredede og fornybare ressurser som er unike i europeisk sammenheng.

Det er kort reiseavstand til Oslo og Gardermoen. Dette gir regionen mange muligheter som det er viktig å fremheve. Her er det god plass, ren luft og rent vann og relativt lave bokostnader. Hamar som by fyller også et behov for gode opplevelser. Mjøsa gir et løft for naturopplevelsene.

Arbeidskraften er relativt rimelig og stabil. Næringseidommer er tilgjengelige i nærhet til hovedfartsårene. De er sentrale og nokså rimelige. Med ny infrastruktur kommer også lettere pendlingsmuligheter. Vi har rikelig tilgang på naturressurser. Jord og skogbruk har tilgang på gode arealer. Hamarregionen er et nasjonalt matkammer. Turismen har gode vilkår for natur og kulturopplevelser i landlige omgivelser

Utviklingsmuligheter

I scenariomøte i november 2013 ble deltagerne utfordret til å vise hva de har tro på i Stange i forhold til utviklingspotensial.

Tangen blir fremhevet som et område med nye muligheter. Den nye kommunedelplanen legger til rette for utvikling av boligområder, nye attraktive opplevelsestilbud i naturen og nye næringsarealer.

Ottestad har potensial til å bli en ny og populær bydel for Hamar som bydels og handelssentrum, og med utvikling av Åkershagan som bolig og næringsområde med mer. Og så har vi rom for utvikling av fengselet på Ilseng. Det kan gis muligheter for å vokse.

Stange sentrum har store muligheter til å bli bedre spesielt med tanke på tilpassinger ved stasjonsområde. Langs E6 kan vi tilrettelegge for og utvikle næring. Også utvikling på veger i retning øst/vest vil gi utvikling til Stange

Turismen har potensial i å utvikle strandsona for å tilrettelegge for gode opplevelser. Det er rom for mer camping og hotell og tilrettelagte aktiviteter på Mjøsa, som charterbåt og vannsport. Atlungstad har også vekstpotensial som opplevelsesprodukt.

Næringer med fortrinn

I Stange er det tre næringer som utmerker seg med en overrepresentasjon/spesialisering i forhold til resten av landet. Det er **Jordbruk, trelast- og trevareindustri og helse- og sosialtjenester**. Her har vi en større konsentrasjon enn i andre kommuner og vi har en samling med bedrifter som gir arbeid til flere enn bransjen har ellers i landet. Arbeid innen helse og sosialtjenester (inkl kommunale arbeidsplasser) utgjør 36% av arbeidsplassene i Stange og er den desidert største næringen. Til sammen utgjør disse tre næringene over 50% av arbeidstokken. Ellers er teknisk tjenesteyting og informasjon og kommunikasjon næringer med bra vekst i ansatte i Stange de siste årene.

Vi har også flere andre gode næringsmiljø som jobber bra sammen. Mange driver med gardstruisme, det er trelast og trevareindustri og på Åkershagan er det flere som har samlet seg i et filmhus.

Stanges fortrinn og utviklingsmuligheter innen landbruk

Stange kommune omfatter bortimot 100 000 dekar jordbruksareal og et totalt produktivt skogareal på 450 000 dekar. I kommuneplanens samfunnsdel framgår det at landbruket representerer en stor verdi for kommunen. Det står også at Stange ligger i toppen blant Norges 429 kommuner når det gjelder matproduksjon. Stange har store fortrinn med sikte på økt produksjon i de fleste produksjoner. Ut fra dagens markedssituasjon er mulighetene størst i grovfôrbasert husdyrhold, slik som ammekuproduksjon/kjøttproduksjon på storfe, videre innenfor grønt og bær. Små, men sterke fagmiljøer i Stange tilsier fortrinn for økt matproduksjon. En bør legge til rette for mer bruk av utmarka til beiting av storfe og sau.

Økt produksjon er hovedbudskapet i den nye matmeldingen. Stange, som en del av Hedmark har det som skal til for å svare på denne utfordringen. Stange har en stor verdiskapning i produksjon av mat, skog, energi og i bygdenæringer. Videre har vi sterke produsentmiljøer, en solid foredlingsindustri i regionene og et sterkt veiledningsapparat. Vi er verdensledende på avl i vår region, og har landbruksfaglige læresteder fra videregående trinn til høyere utdanning.

Med utgangspunkt i innsamlet data vist i vedlegg 2 er det gjort en vurdering av hvordan utviklingen i landbruket blir framover, det er satt opp ulike scenarier for de ulike produksjonene. For produksjonstilskudd er det forventet at det blir en nedgang i antall søkere, og også en nedgang i antall dekar det søkes tilskudd for. For de ulike produksjonene er forventet utvikling vist i tabell:

Tabell: Forventet utvikling fra 2012 og fem år fram i tid for de ulike volumproduksjonene i Stange kommune.

	<i>Økt volumproduksjon</i>	<i>Uendret volumproduksjon</i>	<i>Redusert volumproduksjon</i>
Planteproduksjon	Grønnsaker Jordbær (svak) Bringebær (svak)	Eng og beite Oljevekster Potet	Totalt jordbruksareal (svak) Kornareal (svak)
Husdyrproduksjon	Ammeku Slaktegris Avlspurker Verpehøner Slaktekylling	Mjølkeku	Sau
Økologisk planteproduksjon	Grønnsaker og bær	Korn Potet Innmarksbeite	
Økologisk husdyrproduksjon		Mjølkeku Ammeku Sau	

Det er i kombinasjonen av korn og gris det er størst verdiskapning i landbruket i Stange. Potensialet for økt produksjon er absolutt til stede. Imidlertid tilsier markedssituasjonen at det ikke bør investeres i nye grisehus de nærmeste årene.

For Stange kommune er landbrukssektoren også viktig for sysselsetting og bosetting. Felleskjøpets kornmottak i Stange er et illustrerende bilde på kornproduksjonens status i Stangesamfunnet. Andre viktige bedrifter er Mjøsgrønt, Brovold slakteri, Geno og Staur. I tillegg kommer et betydelig antall virksomheter innen maskinomsetning, verkstedvirksomhet og transport. Flere av disse virksomhetene har et utviklingspotensiale som innebærer blant annet behov større tomtearealer. Det er viktig at disse virksomhetene erfarer positiv kommunal interesse, med sikte på at det fortsatt skal være attraktivt å være lokalisert i Stange. Gode bedrifter med hensyn til leveranser til landbruket og bedrifter som har mottak av varer er avgjørende for å beholde produksjonen på det nivået det er på landbruket i Stange i dag.

Innen økologisk produksjon har Stange vekstmuligheter med utgangspunkt i etablerte produsenter. Det er heller ingen tvil om at økologisk produksjon er spesielt kompetansekrevene. Her har Stange et stort fortrinn.

Romedal og Stange almenning som utgjør 70 % av totalt skogareal i kommunen er viktig for både verdiskapning (skog- og beitebruk), sysselsetting og ikke minst et verdifullt område for fritidsbebyggelse, jakt og friluftsliv. Det er derfor av stor betydning at området gjøres tilgjengelig gjennom et godt utbygd skogsbilvegnett. Beitebruken bør sikres gjennom godt gjerdehold og konfliktdempende tiltak i forhold til rovdyr.

Oppsummering og swotalayse

På bakgrunn av de seminarer som har vært mener næringslivet og arbeidsgruppen at de næringer som peker seg ut for satsing i Stange er følgende:

- Jordbruk og skogbruk
- Bedrifter som springer ut av landbruket (hele verdikjeden)
- Næringer langs veg, trafikknutepunktutnyttelse
- Hytter / turisme
- Kunnskapsbaserte næringer
- Statlige arbeidsplasser

Her presenteres en analyse av interne styrker og svakheter samt eksterne muligheter og trusler. Analysen baserer seg på innspill fra fagpersoner, næringslivet og næringspolitisk gruppe gjennom arbeidsmøter.

Styrker	Svakheter
Stabil arbeidskarft	Lav kompetanse
Sikkerhet	Lite lokalt marked
Areal (for spesielle behov)	Lite nasjonal synlighet
Infrastruktur	
Hamar	
Muligheter	Trusler
Matkammeret	Negative opinionsdannere
Institusjoner	Samarbeidsevne
Ta nasjonal / internasjonal posisjon	Grenser /organisering

SWOT – landbruket i Stange

Styrker	Svakheter
Klima- og naturgrunnlaget	Lav lønnsomhet
Aktive og innovative bønder	Høy gjennomsnittsalder
Små, men sterke fagmiljøer	Høy andel leiejord
Høy kompetanse	Endrede rammebetingelser
Nærhet til markedet og foredlingsanlegg	Ubenyttede beiteressurser i almenningene
Rikt kulturlandskap	Utidsmessig bygningsmasse
Sikker bosetning	
Rike bygdealmenninger	
Muligheter	Trusler
Bedre utnyttelse av utmark til beite	Rovdyrsituasjonen
Økt planteproduksjon	Utbyggingspress på dyrka mark
Økning i husdyrholdet	Manglende rekruttering
Økt grad av videreføring	Lavere kompetanse
Utvikling av bygdenæringer	
Mer bruk av tre	
Utnyttelse av skogsråstoff til bioenergi	

